

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja

INFORMACIJA O POJAVI BOLESTI PLAVOG JEZIKA NA TERITORIJI CRNE GORE

Oktobar 2014

Bolest plavog jezika je službeno potvrđena u Crnoj Gori dana 17. oktobra 2014. na osnovu dijagnostičkog ispitivanja goveda i ovaca, koje je sprovedeno u okviru **Programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja u 2014.**

Bolest plavog jezika je nekontagiozna virusna bolest domaćih i divljih preživara, koju prenose insekti iz roda *Culicoides*. **Bolest se ne prenosi na ljude.** Bolest karakteriše povećana tjelesna temperatura, upala sluzokoža glave, slinjenje, oticanje glave i jezika i hemoragična krvarenja. **Ovce su najosjetljivije na ovu bolest,** dok goveda i koze rjeđe pokazuju kliničke znakove bolesti, ali mogu određeno vrijeme biti nosioci virusa. Bolest se ne prenosi direktnim ni indirektnim kontaktom prijemčivih životinja, **već isključivo ujedom insekata iz roda Culicoides, koji je biološki vektor (prenosilac) ove bolesti.** Samim tim, bolest se i pojavljuje u periodu aktivnosti ovih insekata u toplijim mjesecima. U odsustvu odgovarajućih vektora nema prenosa virusa bolesti plavog jezika među prijemčivih vrstama životinja.

Klimatski uslovi tokom proteklih ljetnjih mjeseci pogodovali su znatnom povećanju brojnosti prenosilaca (*Culicoides*) što je i dovelo do pojave bolesti i velikom obimu na prostoru Balkanskog poluostrva. **Skorim završetkom sezone aktivnosti Culicoides-a, za očekivati je da će epizootička situacija, kada je ova bolest u pitanju, biti povoljnija u cijelom regionu i u Crnoj Gori.**

Bolest plavog jezika je u Crnoj Gori prvi put registrovana 2001. godine na teritoriji opštine Rožaje i od tada do danas nije bilo pojave ove bolesti. Od 2001. godine uspostavljen je Program praćenja prisustva i blagovremenog otkrivanja bolesti plavog jezika kod goveda i malih preživara (monitoring), u okviru Programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinje, koji donosi Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja za svaku godinu. Ovim programom, na godišnjem nivou, ispitivano je oko 2.000 uzoraka krvi porijeklom od goveda mlađih od dvije godine i od ovaca iz svih opština sa teritorije Crne Gore, sredstva za monitoring su obezbjeđivana u budžetu Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Veterinarska uprava.

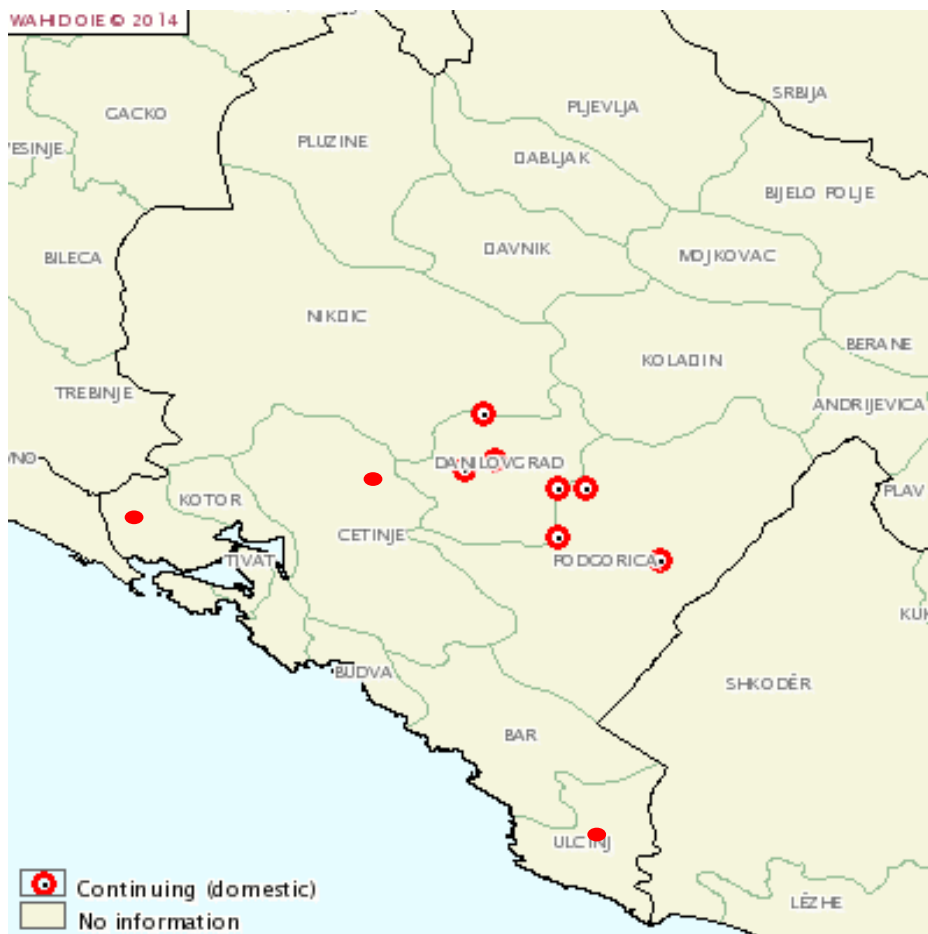
Bolest plavog jezika je u periodu avgust-septembar 2014. godine potvrđena u zemljama regiona i to: Grčka, Makedonija, Bugarska, Rumunija, Mađarska, Srbija i Albanija. Obzirom da se veliki broj goveda, ovaca i koza uvozi na teritoriju Crne Gore, za potrebe klanja ili daljeg uzgoja, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Veterinarska uprava je:

- **privremeno zabranila uvoz preživara** namjenjenih za uzgoj i držanje, iz država u kojima je potvrđena bolest plavog jezika u cilju sprječavanja pojave i širenja bolesti plavog jezika na teritoriji Crne Gore. Za uvoz preživara namjenjenih klanju zahtjevano su dodatne garancije, u skladu sa standardima Svjetske organizacije za zdravlje životinja (OIE) i propisima Crne Gore;
- **donijela Stručno uputstvo za postupanje u cilju sprječavanja širenja bolesti plavog jezika** na teritoriji Crne Gore sa teritorije Republike Srbije¹, za uvoz preživara namjenjenih klanju (03.10.2014. godine), koje je odmah dostavljeno Upravi za inspeksijske poslove-veterinarskim inspektorima, subjektima u poslovanju hranom koji obavljaju djelatnost uvoza i klanja preživara (goveda, ovce i koze), veterinarskim ambulantama koje su ovlaštene za vršenje pregleda na liniji klanja, Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji kao i Upravi za veterinarstvo Srbije.

¹ <http://www.mpr.gov.me/vijesti/142244/Uputstvo-Ministarstva-poljoprivrede-za-postupanje-u-cilju-sprjecavanja-sirenja-bolesti-plavi-jezik-sa-teritorije-Srbije.html>

Od službene potvrde prvog slučaja bolesti, do 29.10.2014., bolest je službeno potvrđena na teritoriji opština Podgorica (6 gazdinstava), Danilovgrad (35 gazdinstava), Cetinje (1 gazdinstvo), Ulcinj (6 gazdinstava) i Herceg Novi (1 gazdinstvo), kod goveda i ovaca.

Grafikon 1. Prikaz pojave bolesti plavog jezika u Crnoj Gori:

Odmah nakon službene potvrde bolesti, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Veterinarska uprava je:

- **sačinila Uputstvo za sprovođenje epizootiološkog ispitivanja** u slučaju sumnje ili potvrđenog slučaja plavog jezika, koje je dostavljeno UIP u cilju boljeg i potpunijeg osnova za dalje preduzimanje mjera i planiranja aktivnosti u cilju sprječavanja širenja i iskorijenjavanja ove bolesti;
- **obavijestila Evropsku komisiju i Svjetsku organizaciju za zdravlje životinja (OIE)** 20.10.2014. godine o prvoj službenoj potvrdi bolesti kao i o narednim izbijanjima bolesti plavog jezika;
- zajedno sa veterinarskim inspektorima i nadležnim veterinarima iz ovlašćenih veterinarskih ambulanti **izvršila neposredni pregled gazdinstava na kojima je potvrđena bolest plavog jezika** (zaražena gazdinstva);

- **23.10.2014.godine donijela O D L U K U o utvrđivanju granica zaraženog i ugroženog područja od bolesti plavog jezika.** Zaraženim područjem smatra se područje na kojem postoji jedan ili više izvora zaraze. Ugroženim područjem, smatra se područje koje se graniči sa zaraženim područjem sa kojeg se može prenijeti zaraza.

Specijalistička veterinarska laboratorija je poslala uzorke na potvrdno ispitivanje u referentnu laboratoriju EU za bolest plavog jezika –The Pirbright Institute (Velika Britanija), kako je predviđeno propisima. **Dana 28. oktobra 2014. godine su potvrđeni pozitivni rezultati Specijalističke veterinarske laboratorije i utvrđeno je da se radi o sero tipu BTV-4.**

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja – Veterinarska uprava su putem medija i web-sajta, dodatno informisali javnost, posebno vlasnike životinja o pojavi ove bolesti kao i mjerama i preporukama koje treba da preduzimaju vlasnici goveda, ovaca i koza (saopštenje za javnost o potvrđenim slučajevima bolesti plavi jezik²).

Veterinarske ambulante, u slučaju sumnje ili potvrde bolesti odmah su obavjestile UIP - veterinarsku inspekciju koja je naredila sprovođenje mjera vlasnicima i veterinarskim ambulantama, u skladu sa Pravilnikom o mjerama za spriječavanje pojave, suzbijanje i iskorijenjivanje zarazne bolesti plavog jezika i Zakonom o veterinarstvu. Jedna od mjera je i zabrana prometa i kretanja preživara na stočnoj pijaci Podgorica.

PREDLOG AKTIVNOSTI I MJERA KOJE JE POTREBNO PREDUZETI

Neophodna sredstva za sprovođenje mjera do kraja 2014. godine: prema procjeni Veterinarske uprave potrebno je obezbijediti dodatna sredstva u iznosu od 30.000,00€, a koja se odnose na: troškove sprovođenja mjera DDD u zaraženim gazdinstvima, uzorkovanje krvi i dostavljanje uzoraka, nabavka reagenasa i vršenje laboratorijskih analiza, usmrćivanje životinja - eutanazija oboljelih životinja sa izraženim kliničkim simptomima i naknade štete vlasnicima životinja koji ispunjavaju uslove za naknadu, u skladu sa Zakonom o veterinarstvu.

Pojavom bolesti plavog jezika angažovani su svi kapaciteti Specijalističke veterinarske laboratorije, međutim, zbog ograničenog broja reagenasa kojim se u ovom trenutku raspolaže, **potrebno je da se po hitnom postupku obezbijedi dodatna količina reagenasa kako bi se blagovremeno vršila dijagnostička ispitivanja očekivanih novih slučajeva i prijemčivih životinja na zaraženim gazdinstvima, radi dobijanja podataka o prisustvu virusa na nivou stada odnosno populacije goveda, ovaca i koza.**

Potrebno je vršiti kontinuirani nadzor nad primjenom već usvojenih mjera koje su propisane Pravilnikom o mjerama za spriječavanje pojave, suzbijanje i iskorijenjivanje zarazne bolesti plavog jezika. Potrebne aktivnosti ispitivanja i nadzora koje bi se trebale preduzeti su: rutinski monitoring vektora - *Culicoides* (prenosioca bolesti), naročito onih prisutnih u blizini životinja, u područjima koja se smatraju zonama slobodnim od virusa plavog jezika. Ovaj nadzor bi se sprovodio putem zamki kojima bi se hvatali insekti i na taj način bi se prikupio materijal za dalja istraživanja. Kao dodatak monitoringu prisustva *Culicoides* bilo bi potrebno izvršiti serološki nadzor uz pomoć sentinel životinja-goveda (kontrolne životinje) kojim će se obezbijediti prikupljanje podataka o virusu plavog jezika odnosno o njegovoj cirkulaciji kod

² <http://www.mpr.gov.me/vijesti/142805/Veterinarska-uprava-Registrovana-bolest-goveda-i-ovaca-plavi-jezik.html>

domaćina. Navedene aktivnosti bi imale cilj redukcije zona zaštite i nadzora tokom širenja virusa plavog jezika u Crnoj Gori.

Ove aktivnosti je neophodno sprovoditi i tokom idućih godina (2015. i dalje), kako bi se doprinijelo sprečavanju daljeg širenja i iskorijenjivanju ove bolesti i spriječile neželjene posljedice po zdravlje životinja, ekonomske štete za držaoce životinja ali i za ekonomiju Crne Gore, i dodatno, ograničenja kretanja i trgovine životinjama unutar teritorije Crne Gore.